

EGY VÁROS TÖRTÉNETE

HONTI REZSŐ FORDÍTÁSA ALAPJÁN
RÁDIÓRA/TÉVÉRE/SZÍNPADRA ALKALMAZTA
MESTERHÁZI MÁRTON.

1.

(Tanterem)

TANÍTÓ: Dicső eleink: Szytopka.

SZTYOPKA: Dicső eleink a Vaskobakok. Sokkal különbek voltak a szomszédságukban lakó törzseknél.

TANÍTÓ: Akik, Ivaska.

IVASKA: A madzagrágók, az ürgefogók, a babfogatók...

TANÍTÓ: És legfőképpen?

IVASKA: A...

TANÍTÓ *(pálccával elveri)*

PROFISKA: A kajlahasúak.

TANÍTÓ: Akik?

PROFISKA: Akik a döntő öklelőzésekör megadták magukat, mikor mi, Vaskobakok, varázslattal rávettük a Napocskát, hogy a szemükbe süssön.

TANÍTÓ: A Vaskobak-birodalom rendje: Tyimoska.

TYIMOSKA: A Vaskobakok uralmuk alatt egyesítették a törzseket, majd intézkedéseket hoztak.

TANÍTÓ: Éspedig.

TYIMOSKA: Fürdőbe hurcolták a borjút...

TANÍTÓ: Továbbá, Proska.

PROSKA: Harangszóval fogadták a rákot, nyolc versztát futottak egy szűnyog után...

TANÍTÓ: Ámde, Szjomka.

SZJOMKA: Mindeme hősiesség próbálkozások kudarcba fúltak, s a Vaskobak-birodalmat ismét belviszály marcangolta. Pusztították egymás földjét, elhurcolták egymás feleségét, meggyalázták egymás lányait.

TANÍTÓ: Ekkor, Filka.

FILKA: Ekkor elhatározták, hogy fejedelmet keresnek maguknak.

TANÍTÓ: Az első és a második fejedelem vadszamárnak csúfolta, és elzavarta őket azzal, hogy nem elég buta hozzájuk. A harmadikhoz egy ármányos madzagszájú irányította őket, bele a mocsárba, melyen hősiezen átgázoltak, bár néhányan odavesztek a Hazáért. Sztyopka, hova bámulsz! *(Pálcával elveri)* Ez a fejedelem ismerte a Vaskobakok vitézi tetteit, Ivaska.

IVASKA: Harangszóval fogadtuk a rákot, nyolc versztát futottunk egy szünyog után, esőn szárítottuk a kapcát.

TANÍTÓ: Helyes. Ezért ez a fejedelem az uralma alá fogadta őket, de az adót behajtani helytartót küldött maga helyett. A Vaskobakok pedig egy jó lápos helyet találván, ott megalapították ősi városunkat, Glupovot.

TANULÓK: Glupov a birodalom díszé, Kormányzóit a Szentpéterváron székelő kormányzat helyezi városunk élére.

KRÓNIKÁS: A Szentpétervár által városunk élére helyezett Kormányzók arcképcsarnoka:

Klementyij, Amadeusz Manojloviics:

A kurlandi herceg hozta el Olaszországból, mivel művészi módon tudott makarónit főzni. Midőn Kormányzónak nevezték ki, sok glupovi polgárt rákényszerített e mesterségre, mellyel ő maga annyi dicsőséget szerzett. Árulásért 1734-ben megkorbácsolták, orrát letépték, majd száműzték.

Ferapontov, Fotyij Petroviics, brigadéros:

Ugyanazon kurlandi herceg szakállnyíró mestere. Számos hadjáratot vezetett az adóhátralékosok ellen. Rajongója volt a látványosságoknak, távollétében senkit nem volt szabad megkorbácsolni. 1738-ban az erdő mélyén kutyák tépték széjjel.

Gigászij, Iván Matvejeviics:

Magánpénztára javára minden lakosra három kopejka adót vetett ki. Előtte a folyóba fojtatta a főpénztárost. Több rendőr-főkapitányt véresre vesszőztetett. 1740-ben szerelmi légyotton kapták A. Lopuhinával, megkorbácsolták, nyelvét kivágták, majd száműzték.

Urusz-Kugus-Kildibajev, Manil Szamiloviics, testőr-kapitány:

Egyszer hírhedten vakmerő rohammal vette be Glupov városát. Bár ezért semmiféle dicséretet nem kapott. 1754-ben hivatalából elbocsátották.

Lambrokákisz, görög szökevény, keresztneve, atyai neve, rendfokozata ismeretlen:

Razumovszkij gróf talált rá a nyezsini piacon, ahol görög szappant, spongyát és diót árult. Híve volt a klasszikus műveltségnek. Ágyában poloskák marták halálra, 1756-ban.

Pelikán, Iván Matvejevics, brigadéros:

Két méter huszonkét centiméter magas volt, elmondása szerint egyenesen a Nagy Iván harangtoronytól származott. 1761-ben egy vihar alkalmával kettétört.

Pfeifer, Bogdan Bogdanovics, holsteini származású gárda-őrmester:

Nem csinált semmit. Tudatlanság miatt 1762-ben leváltották.

Torzonborzszkij, Dementij Varlamovics.

2.

(A kormányzósági épület előtt)

TANÍTÓ: A mi új Kormányzó atyuskánk is bizonyosan kitűnő koponya.

TITKÁR: Pétervár mindig remek koponyákat küld.

ÍRNOK: Hej, a mi gyönyörű méltóságos atyuskánk!

POLGÁRMESTER: Jön! Uraim, vigyázz!

(Kocsi érkezik, ajtó; ostorral vernek egy embert)

TORZONBORZSZKIJ *(kissé furcsa hang)*: Felkoncolom!

KOCSIS: Nagyságos úr, ne bántson! Mit vétettem?

(Csönd)

POLGÁRMESTER: Mélyen tisztelt, méltóságos Kormányzó urunk, Dementij Varlamovics...

TORZONBORZSZKIJ: Nem fogom túrni!

POLGÁRMESTER: Mélyen... *(Ajtó csapódik)* Elment. Visszavonult hivatali helyiségeibe.

TANÍTÓ: Tekintélyt parancsoló személyiség. Bár azért...

TITKÁR: Lehetett volna pár jó szava. Pelikán brigadéros bezzeg rögtön megmondta, kinél fog ünnepnapokon pástétomot uzsonnázni.

TITKÁR: No, mi volt?

ÍRNOK: Írt egy rendeletet az adóhátralékosokról. Azt mondta, hogy nem fogja túrni.

TITKÁR: Mást nem mondott?

ÍRNOK: Nem fogom túrni! Ennyit.

TITKÁR: És hogy mennyit akar kapni tőlünk fejenként, arról nem szólt?

ÍRNOK: Egy mukkot se.

TITKÁR: Haj, haj. Nagy a baj.

ÍRNOK: Éjfélig dolgozik. Egyik rendeletet írja a másik után.

TANÍTÓ: Szigorú egyéniség. Persze a szigor rendszerint üdvös.

FŐKAPITÁNY: Nem győzöm rendőrrel. Itt is intézkedni, ott is intézkedni.

Hátralék-behajtás, kihallgatás, botozás...

ISKOLAIGAZGATÓ: Járuljunk elébe testületileg, térdeljünk le, valljuk meg bűneinket, kérjünk bocsánatot.

FŐKAPITÁNY: Idefigyeljen, Bajbakov! Mit keres maga éjnek évadján a méltóságos Kormányzó úr hivatali helyiségeiben?

BAJBAKOV: Én, kérem, óras- és orgonakészítő mester vagyok, mit keresnék egy ilyen nagy ember helyiségeiben?

TITKÁR: Egy jó kupicával, Bajbakov, tudom, hogy nem veti meg.

BAJBAKOV (*megissza*): Dehogyan, köszönettel.

FŐKAPITÁNY: A maga egyik inasa azt vallotta, hogy a méltóságos Kormányzó úr egyik éjszaka magáért küldetett, maga pedig egy óra múlva egy kis batyuval bezárkózott a műhelyébe.

BAJBAKOV: Nem beszélhetek, Főkapitány úr. Nem fogja tűrni.

ÍRNOK: Végre! Megmondja, mennyit akar kapni.

TITKÁR: „Idézés. A városi intelligencia... 23-án délután... kihallgatásra Hatóságomnál...” Értse, akiket illet.

POLGÁRMESTER: Méltóságos Uram...

TISZTIORVOS: Megtisztel, hogy elfogadja...

FŐKAPITÁNY: Ezt a csekélységet...

ISKOLAIGAZGATÓ: Őszinte szeretetünk jeléül...

TORZONBORZSZKIJ (*rossz géphang*): ...Rrrni! (*Ajtó csapódik*)

TANÍTÓ: Tekintélyt parancsoló személyiség. Bár azért...

TISZTIORVOS: Roppant indulatos alkat.

POLGÁRMESTER: Honnan szedték elő ezt a...

FŐKAPITÁNY: Ez egy pribék, tisztesség ne essék szólván. Megismerem a fajtáját.

POLGÁRMESTER: Nyugalom, Uraim. Nem mi felelünk érte, hanem Pétervár.

ÍRNOK (*ordít*): Titkár úr! (*Suttog*) Titkár úr!

TITKÁR: Mi lelte magát? Kísértetet látott?

ÍRNOK: Rosszabb. A méltóságos Kormányzó úr... egyenruhában, ahogy il-
lik... ült az íróasztalánál... és előtte, az iratokon... mint valami levélne-
hezék... jaj! (*Sír*)

TITKÁR: Mondja már!

ÍRNOK: A feje! Külön! Kornyújtásnyira, külön!

TITKÁR: A Főkapitányt és a Tisztiorvost! Hamar!

FŐKAPITÁNY: A szemtanú megesküdött, hogy sem vért, sem más külsérel-
mi nyomot nem látott. Viszont látott egy vésőt vagy srófhúzó, egy fi-
nom fúrót és egy kis angol fűrész.

TITKÁR: Bajbakov? Lehetséges, hogy a méltóságos Kormányzó úr maga
választotta el testétől a fejét? Méghozzá vérontás nélkül, és talán nem
is először?

FŐKAPITÁNY: Akkor viszont vissza is kellett illessze. Tisztiorvos úr?

TISZTIORVOS: Netán valamely kormányzói fluidum segítségével... vissza-
ragad... De hát nem, ilyen nincs... Az orvostudomány egyelőre még nem
tud magyarázatot az ilyesmire.

TITKÁR: Bajbakov?

FŐKAPITÁNY: Bajbakov.

BAJBAKOV: „Vaszilij Ivanovics Bajbakov írásbeli vallomása. Tavaly télen
egy éjjel fölébresztettek, és egy rendőrtizedes a méltóságos Kormányzó
úrhoz kísért. Dementij Varlamovics négy szemközt fogadott. A fejét
ide-oda ingatta, és egy cédulát adott a kezembe. „Ne csodálkozz, csi-
náld meg, ami elromlott.” Ezután a méltóságos Kormányzó úr saját ke-
zűleg levette a fejét, és átadta nekem, melyet én a műhelyben megvizs-
gáltam. A dobozában egy kis verkli van, mely két zenedarabot tud
lejátszani. Az egyik az, hogy „Nem fogom túrni!”, a másik az, hogy
„Felkoncolom!”. De a használatból néhány kis tű meglazult, egypár pe-
dig egészen kiesett. Megjavítottam, de megint elromlott, aztán megint.
Javasoltam, hogy őméltósága írjon Winterhalter mesternek Pétervárra,
amit a Kormányzó úr meg is tett. Főkapitány úr utasításához híven a
méltóságos Kormányzó úr fejét a lehető legjobban meg fogom reparál-
ni. Kérésére válaszolva közlöm, az új fejet, ha megérkezik, fel tudom
erősíteni, és működni is fog, bár gondolkodni nem lesz képes. A kiad-

mány hitelül Vaszilij Ivanovics Bajbakov, vadházasság okán büntetett előéletű órásmester.”

FŐKAPITÁNY: Ez mind nagyon szép, de mikor érkezik a fej?

TITKÁR: És ha nemcsak fejet küldenek?

FŐKAPITÁNY: Mindegy, csak küldjék. A városban mindjárt kitör a zendülés, a rendőreim pedig használhatatlanok: a nagy fejtelenségben leitták magukat.

(A kormányzósági épület előtt)

TÖMEG: Hol a méltóságos úr? Hová tettétek a méltóságos Kormányzó atyuskát?

IRAIDA: Ha nem adjátok elő, átveszem a hatalmat. A városnak vezető kell, és én, Iraida Paleologovna, a bizánci császár leszármazottja vagyok.

POLGÁRMESTER: Emberek, térjenek eszükre! Menjenek szépen haza! A méltóságos Kormányzó úr bezárkózott, és meghagyta, hogy ne háborgassák.

TÖMEG: Hol a mi méltóságos atyuskánk? Eltettétek láb alól?

(Kocsizörgés, csöngettyű)

TÖMEG: Atyuskánk! Itt a mi méltóságos atyuskánk!

TORZONBORZSZKIJ 2: Felkoncolom!

POLGÁRMESTER: Mélyen tisztelt méltóságos Kormányzó urunk, Dementij Varlamovics...

TORZONBORZSZKIJ 1: Nem fogom túrni!

TORZONBORZSZKIJ 2: Nem fogom túrni!

TORZONBORZSZKIJ 1: Felkoncolom!

(A két Torzonborzszkij géphangon felelget egymásnak)

POLGÁRMESTER: Pétervár... Bajbakov...

TÖMEG: Bitorlók!

(Kravál, ordítás, törés-zúzás)

3.

(Kisebb tanácsterem)

TITKÁR: Azért szégyen, hogy ilyen gyáván meghúzzuk magunkat.

POLGÁRMESTER: Szégyen, de hasznos. Itt az előjáróságon senki nem keres bennünket. A csőcselék az utcán tombol.

IRAIDA: Elismertek kormányzónak?
TÖMEG: Éljen a mi anyuskánk!
IRAIDA: Osszátok ki a kopejkákat hű alattvalóim között!
TÖMEG: Éljen a mi anyuskánk! Az árulókkal mi legyen?
IRAIDA: Úsztassátok meg őket!

TITKÁR: Két jámbort a folyóba dobtak, kettőt lehajítottak a harangtoronyból. Ez a némbor három részeg veteránnal betört a főpénztárba, és elvitte, amit talált. Mi lesz itt?
POLGÁRMESTER: Mi lenne? Majd kialakul.

KLEMENTINA: Én, De Bourbon Klementina, bitorlónak nyilvánítom a jobbagynyúzó, uzsorás Iraidát, és – miután atyám a tisztséget már viselte – magamat nyilvánítom Kormányzónak. Elismertek?
TÖMEG: Elismerünk.
KLEMENTINA: Aki velem tart a bitorló ellen, annak a győzelem után a kedvenc pálinkámból három hordót csapra veretek.
TÖMEG: Hurrá!

KLEMENTINA: Add meg magad, bitorló!
IRAIDA: Szégyentelen! Alázkodj meg előttem!
KLEMENTINA: Jobbagynyúzó uzsorás! Ki volt a te férjed? Egy szeszellenőr!
Az én atyám kormányzó volt!
IRAIDA: Amíg hamiskártyázásért el nem csapták!
KLEMENTINA: Hazudsz, gaz némbor!
(*Bunyó*)

TITKÁR: Végül is Paleologovné megúszatták a folyóban két párthívével együtt; további kettőt ledobtak a harangtoronyból.
FŐKAPITÁNY: És mit kezdünk ezzel a De Bourbonnal?
POLGÁRMESTER: Küldtem futárt Pétervárra. További intézkedésig.
FŐKAPITÁNY: További intézkedésig? Nincs egy rendőröm, szétszaladtak, falun bujkálnak.
TITKÁR: Mi meg itt, az előljáráson.

AMÁLIA: Vitéz uraim! Íme, a feslett életű, tajt részeg De Bourbon Klementina, akit felsőbb utasításra elő kellett keríteni, hogy törvény elé állítsuk. Megnéztétek?

TÖMEG: Megnéztük.
AMÁLIA: Jól megnéztétek?
TÖMEG: Jól! Olyan részeg, meg se bír szólalni.
AMÁLIA: És felismeritek benne ugyanazt a feslett életű Klementinát, akit felsőbb utasításra elő kellett keríteni és törvény elé állítani?
TÖMEG: Felismerjük! Mi legyen vele?
AMÁLIA: Így, ahogy van, egy ingben, zárjátok ketrecbe, és állítsátok ki a térre. Én pedig, Stockfisch Amália, az új Kormányzó öméltósága érkezéséig átveszem a hatalmat. Elismertek?
TÖMEG: Elismerünk!
AMÁLIA: Három hordó habzóbort vitézlő népemnek!

TITKÁR: Ez a némben nem áttal adókat kivetni. Minden portára három kopéjkát, minden kereskedőre egy font teát és egy nagy süvegcsukrot.
POLGÁRMESTER: Stockfisch Amália. Elment az esze.
FŐKAPITÁNY: A laktanyában minden katonának egy kupica pálinkát és egy kalácsot osztott. Saját kezűleg.
POLGÁRMESTER: De úgy elbízta magát, hogy katonai védelem nélkül alszik az eszement.

NYELKA: No, te jóhúsú leányzó, Amálka Stockfisch, reszketsz-e parancsolód előtt? Mivelhogy egy szál ingben csíptünk el.
AMÁLIA: Szégyentelen, ármányos lengyel rima, Anyelija Ljadohovszkaja, becsületes párviadalban sose győztél volna le.
NYELKA: Becsületes párviadal? Méltó volnál rá? Az összes kormányzói jogcímed annyi, hogy valamikor egy kormányzóval „pompadúrkodtál”.
AMÁLIA: Neked még ennyi jogcímed sincs, hogy kormányzó akarjál lenni.
NYELKA: Ki tanított így ki, te cafat, te rondaság?
AMÁLIA: Ha van itt ronda cafat, az nem én vagyok.
NYELKA: Vitézeim! Vigyétek a ketrecbe, zárjátok a feslett életű Klementina mellé, szájaljon azzal.
(Hurrázás, röhögés, kravál)

POLGÁRMESTER: Uraim, eljött a cselekvés ideje.
FŐKAPITÁNY: A katona-telepről megindult a vastaglábú Dunyka, a sztrelecek telepéről pedig a tág orrlíkú Matrjonka, mind a kettő Kormányzónak nyilvánítja magát, mind a kettő a maga csőcselékével.

TISZTIORVOS: A két korábbi, De Bourbon Klementina és Stockfisch Amália felkoncolta és részben felfalta egymást.

TITKÁR: Anyelija Ljadohovszjaka a város közepén még tartja magát.

POLGÁRMESTER: Vele könnyű dolgunk lesz: elterjesztjük, hogy bezárátja Isten szent házait, és római pápista templomokat nyittat helyettük.

TITKÁR: Viszont a vastaglábú Dunyka és a tág orrlíkú Matrjonka meg a cseléjük zabolátlanul garázdálkodik. Beverik a járókelők fejét, kifosztják és szétverik a kocsákat, pincébe zárják a katonakorú legényeket, trágár szavakat ordítóznak, és már embert is ettek.

FŐKAPITÁNY: Viszont a rémület összetelerelte a rendőreimet: három hadra fogható szakaszom van, továbbá egy önkéntes különítmény Szila Szilics Pocakov vezetésével.

FŐKAPITÁNY: No, te tág orrlíkú Matrjonka, kik voltak a felbujtóid? *(Csönd)* Hallgatsz? Mártogassátok meg, legények! *(Üdvivalgás)* Kik voltak a cinkosaid? *(Csönd)* Mártogassátok meg, legények! *(Üdvivalgás)* Makacsodik. Úsztassátok meg! *(Üdvivalgás)*

TITKÁR: A körülményekre tekintettel a lengyel Anyelija visszavonult a közélettől, és mézeskalács-árudát nyitott.

POLGÁRMESTER: Hány úsztatás és egyéb népítélet foganatosított ma?

TISZTIORVOS: Negyvennél több.

POLGÁRMESTER: Akkor mostanra nyilván csak jóra való emberek maradtak itt életben.

TITKÁR: Vitéz polgárok! Akinek lelkében még él a pártütés szikrája, lépjen elő!
(Csönd)

POLGÁRMESTER: Mindnyájan megtisztultatok?

TÖMEG: Megtisztultunk.

POLGÁRMESTER: Vessetek keresztet, vitéz polgárok!

(Zokogás, fohászok)

FŐKAPITÁNY: A vastaglábú Dunyka ellen általános népfölkelést hirdetek.
(Hurrá)

DUNYKA: Nem fogtok ki rajtam, puhapucások! Ugye rettegtetek a gyorstüzelő poloska-ágyúmtól? Hiába jöttök rám tűzzel, vízzel, én pontosan célok! És rengeteg munícióm van! Menekültök, puhapucások? Menjetekek is a sunyi... Na! Engem ne! *(Jajgat)*

POLGÁRMESTER: A poloskái halálra marták az utolsó bitorlót. Glupov városa fölkészült az új Kormányzó őméltósága fogadására.

KRÓNIKÁS:

Tyukovszkij, Szemjon Konsztantyinovics, lovag, államtanácsos:

Kiköveztette a Nagy utcát és a Nemesurak utcáját, méhsör-főzdet rendezett be, meghonosította a mustár és a babérlevél használatát, behajtotta a hátralékos adókat. Pártfogolta a tudományokat, azóta elkallódott emlékiratot terjesztett elő egy glupovi akadémia alakításáról. Erős testalkatú lévén nyolc szeretője volt egymás után. Felesége, Lukerja Tyerentyevna szintén végtelenül nyájas volt, ezzel nagyban hozzájárult a kormányzat fényéhez. Őméltósága természetes halállal halt meg 1770-ben.

De Sanglot márki, Anton Protaszjevics, francia emigráns:

Szeretett egyetlen nótákat énekelni. Könnyelmű személyiség lévén, a sétatér fölött a levegőben röpködött. Ruhája egy ízben beakadt a torony hegyébe, ahonnan csak nehezen tudták leszedni. Ötletéért 1772-ben elbocsátották.

4.

Ferdisenko, Pjotr Petrovics, brigadéros. Potyomkin herceg volt tiszti legénye.

FERDISENKO: Szép ifiasszony, lenne-é kedved vélem szeretkezni?

ALJONA: Köllesz is te nékem, te göthös! Van énnékem derék férjem! Tárgulj innen!

(Kisebb tanácssterem)

POLGÁRMESTER: Pjotr Petrovics, már megint egyenruhában jön a testületi ülésre?

FERDISENKO: Semmi Pjotr Petrovics!

FŐKAPITÁNY: Node, uramöcsém...

FERDISENKO: Méltóságos úr, ez a megszólítás! A pecsétes köntös és a kvász ideje lejárt! Nem báméskodtok, előre néztek!

TITKÁR: Mi lelte, méltóságos úr?

FERDISENKO: Ki a ti kormányzótok? Én, vagy nem én?

POLGÁRMESTER: Ki más volna? A méltóságos Kormányzó úr a kormányzónk.

FERDISENKO: Nahát! Te, kapitány, tüstént kiküldesz két rendőrt Dmitrij Prokofjevics fuvaros portájára, azzal a meghagyással, hogy a nejét magánkijhallgatásra beidézem.

FŐKAPITÁNY: Igenis, méltóságos Kormányzó úr.

ALJONA: Mondjátok meg a gazdátoknak, ne akarjon férjes asszony dunyhájára mászni. Poloska a gazdátok, hogy ilyet akar? Takarodjatok, mert beverem a fejeteket!

FERDISENKO: Mit érdekel az ilyen engedetlenség?

POLGÁRMESTER: Példás büntetést, méltóságos Kormányzó úr.

FERDISENKO: No, te titkár, mi áll a könyvekben, mennyi hatalmam van?

TITKÁR: Ahány csillag az égen, annyi hatalma van a méltóságos Kormányzó úrnak.

FERDISENKO: Nohát! Vessetek ki annyi adót erre a fuvarosra, amennyi a papírra ráfér. Most ilyen idők járnak. Ha nem fizeti ki, deresre a férjet is, az asszonyt is. Kinek-kinek a magáét.

ALJONA: Megkaptuk a leckét. Addig fog gyötörni, amíg a szeretője nem leszek.

DMITRIJ: Ha megteszed, porrá töröm a csontodat, és a porát szélnek eresztetem! (*Ordít*) Ferdisenkó! Szétverem a pofádat! Szemét gazember!

FERDISENKO: Mit érdekel az ilyen nyílt, nyilvános lázadás?

POLGÁRMESTER: Megvasalni, fogdába vele!

FERDISENKO: Tovább.

FŐKAPITÁNY: Megkorbácsolni a főtéren!

FERDISENKO: Tovább.

TITKÁR: Bélyeget rá, és aló mars Szibériába!

FERDISENKO: Az engedélyt megadom.

FERDISENKO: Ostoba néember, eszedre tértél?

ALJONA: Nesze, kutya! Ha eddig nem láttál pucéran, zabálj!

FERDISENKO: Midet félted? Tejben-vajban foglak fürösztetni. Máris hoztam neked finom, illatos pomádét, meg mézeskalácsot. Mit bögsz?

ALJONA: Mitykát sajnálom.

FERDISENKO: Engedélyezem, csak ne vidd túlzásba.

TITKÁR: Szent György napja óta egy csepp eső nem esett.
TISZTIORVOS: Iszonyú a hőség, szinte pörköli az emberek torkát.
FŐKAPITÁNY: Az ostobák vígan élnek a tavalyiból.
POLGÁRMESTER: A brigadéros bűnben él a Jezabeljével. Ezt nem tűri az ég.
FERDISENKO *(be)*: No, barátocskáim! Min morfondíroztok?
FŐKAPITÁNY: Méltóságos Kormányzó úr, mi fog történni a földművelés
dolgában? Lesz rá gondja?
FERDISENKO: Lesz, barátocskám, lesz rá gondom.
POLGÁRMESTER: Egyebekben nem kéne valamin változtatni a méltóságos
Kormányzó úrnak?
FERDISENKO: Nekem? Ugyan.

TITKÁR: A kerti vetemény kiégett, ami rozs termett, olyan hitvány, hogy
nem érdemes learatni.
TISZTIORVOS: Az emberek nélkülöznek, őrölt fenyőkérgyet kevernek a
lisztbe.
FERDISENKO *(be)*: No, barátocskáim! Min morfondíroztok?
FŐKAPITÁNY: Az emberek el vannak keseredve, méltóságos uram.
FERDISENKO: Járőröztess a városban, és aki feltűnően szomorú képet vág,
gyűjtsd be a fogdába, hadd viduljon két-három napig.
POLGÁRMESTER: Biztosan jó dolog méltóságodnak ez a vadházas állapota?
FERDISENKO: Nekem jó, nektek meg coki.

TITKÁR: A legelők kiszültek, kaszálni való széna alig, nincs mivel etetni a
marhát, a jószág bent ténfereg az utcákon.
TISZTIORVOS: Aki még jó erőben van, elvándorol más kormányzóságba. A
maradék sorvadozik, betegeskedik.
FŐKAPITÁNY: Az emberek morognak.
FERDISENKO *(be)*: Mit morognak az emberek? Te, kapitány, rendezz pik-
niket a ligetben, hadd viduljanak. Ha már ott az a rengeteg marha, amit
amúgy is le kell vágni. Tűzijátékot is csináljatok!
POLGÁRMESTER: Az emberek akkor is morogni fognak.
FERDISENKO: Legyetek még egy kis türelemmel, barátocskáim, minden lesz
bőviben.
POLGÁRMESTER: Morogni fognak erre az új Jezabelre, akivel méltóságod
együtt él.
FERDISENKO: Ki az a Jezabel?

PÓPA: Jézabel, akinek gyilkos paráznasága és ármányos varázslása mindig nagyobb lett. És mikor Jéhu Jezréelbe ment, és Jézabel ezt meghallotta, arcát megékesíté kenettel, felékesítette fejét, és kitámaszkodott az ablakon. Jéhu pedig feltekintve az ablakra, monda: Vessétek alá őt. És aláveték, és az ő vére szétfrecskendezett a falra és a lovakra, és eltapodtatá őt. De mikor kimentek, hogy eltemetnék őt, már semmit sem találtak belőle, csak a koponyáját, a lábait és a keze fejeit. Így betelt az Úr beszéde, a melyet szólott az ő szolgája, Illés által, mondván: Az ebek eszik meg Jézabel testét a Jezréel földén.

FERDISENKO: Azt mondom, szentatyám, vessem a kutyák elé Aljonkát? Mikor olyan jól megvagyunk?

PÓPA: Azt azért így nem mondom. De gondolja meg, méltóságos Kormányzó úr, az élelem fogy, az emberek közönyösesek, hiába csitítaná őket az egyház.

FERDISENKO: Ó jaj, vén fejem! Megzavarta az Úristen! Bűnben élnék, csakugyan?

PÓPA: Majd megbocsátja a Jóisten, méltóságos Kormányzó úr.

FERDISENKO: Írok Pétervárra, küldjenek segítséget.

FERDISENKO: Csukasd le a rágalmazókat, te vagy a főkapitány! Börtönbe velük!

FŐKAPITÁNY: Tele a börtön, brigadéros úr.

TISZTIORVOS: És tele a temető. Hullanak az öregek, hullanak a gyerekek. A legnyomorultabb utcákban el se temetik őket tisztességgel.

FERDISENKO: Csináljatok egy szükségkórházat!

TISZTIORVOS: Hány ágyra tervezteszük?

FERDISENKO: Legyen tízágyas.

POLGÁRMESTER: Aztán kapott-e választ Pétervárról, brigadéros úr?

FERDISENKO: Nem kaptam, barátocskáim. De biztos küldenek vagy kényeret vagy katonát.

POLGÁRMESTER: Tudja-e, mit mondanak magáról az emberek, brigadéros úr? Azt, hogy vén ótvaros!

FERDISENKO: Takarodjatok innen, barátocskáim! El vagytok csapva! Nincs több ülésezés! Elboldogulok a várossal egymagam is.

JEVSEJICS: Sok évet éltem, brigadéros, sok kormányzót megértem. Engem küldött a község követségbe, ha már előljáróságunk nincs, mert én vagyok a legöregebb.

FERDISENKO: Halljam, mit bíztak rád!

JEVSZEJICS: Van-e tudomásod róla, brigadéros, hogy mi, árvák itt pusztulunk, ahányan vagyunk?

FERDISENKO: Van.

JEVSZEJICS: És arról van-e tudomásod, hogy kinek a zsványságából jött a nyakunkra ez az állapot?

FERDISENKO: Nincs. Elmehetsz.

FERDISENKO: Mi van, vénember? Visszaküldött a község?

JEVSZEJICS: Magamtól is jöttem volna. Ha az igazság az én oldalamon áll, ha az én ügyem igaz ügy, akkor akár számúzhatsz a világ végére, énnekem ott is jó lesz.

FERDISENKO: Hogyne, az igaz ügy jó dolog. Hanem idehallgass, vénember! Jobban tennéd, ha megülnél otthon az igaz ügyeddel, mint hogy bajt hozz a fejedre.

JEVSZEJICS: Nem ülhetek odahaza, mert az igazság szigorú anyuska. Ha megülnék a szobában, ha felmásznék a padlása, az igazság anyuska kikerget a napvilágra.

FERDISENKO: Felőlem kergessen. Csak az igazság anyuskádnak nehogy betörjön a bicskája.

FERDISENKO: Mi van, vénember, harmadszor is eljöttél?

JEVSZEJICS: Van-e tudomásod róla, kártékony kuvasz...

FERDISENKO: Verjétek vasra! Bolond vénember.

GLUPOVI 1: Véle az igazság a börtönben is.

GLUPOVI 2: Jó az Isten, megbocsát neki.

PAHOMICS: Ne küldjünk új követet, azt is csak lecsukatja az ótvaros kuvasz.

GLUPOVI 1: Akkor hogy segítsünk magunkon?

PAHOMICS: Kérvényt kell írni, meg folyamodványt.

GLUPOVI 2: De kinek? A brigadérosnak?

PAHOMICS: A felsőbbségnek.

GLUPOVI 1: De ki írja meg?

PAHOMICS: Én ismerek valakit.

GLUPOVI 2: De ki az? Nehogy aztán miatta nyúzzon meg minket a brigadéros.

PAHOMICS: Olyan, aki ismeri a dörgést. Hétpróbás legény.

BOGOLEPOV: „Az orosz birodalom minden helységébe.

A fölöttébb szerencsétlen Glupov város nyomorúságos polgárainak kérelme.

Ezennel tudtára adjuk az orosz birodalom minden helységének és lakójának, hogy mi, árvák egytől egyig elpusztulunk. Magunk fölött olyan Kormányzót látunk, aki adóval sanyargat minket, de az ínségen nem segít. Közöljük továbbá, hogy ama brigadérosnál található Aljonka, a száműzött fuvaros volt felesége, kizárólagos eredő forrása minden bajunknak, mert más okát nem látjuk. Félünk, miszerint ha mindnyájan kipusztulunk, a brigadéros meg az ő Aljonkája félrevezeti a fölöttes hatóságot.

Eme kérvény Glupov város lakói nevében – mondottak az írás mesteriségében nem lévén jártasak – kétszázharminc kereszt jelével íratott alá. Az ő kérésükre lejegyezte B. nyugalmazott írnok.”

FERDISENKO: No, te címeres ökör, te Bé! Te írtad ezt a förmedvényt?

BOGOLEPOV: Én csak lejegyeztem, méltóságos Kormányzó úr.

FERDISENKO: Bé! Bé! Mintha nem tudnám, hogy az állandó vodkázás miatt bocsátottak el a szolgálatból.

BOGOLEPOV: Remegett a kezem, méltóságos Kormányzó úr.

FERDISENKO: Ha csak lejegyezted, ki diktálta?

BOGOLEPOV: Többen, méltóságos Kormányzó úr. *(Kap egyet)* Jaj!

FERDISENKO: A nevüket!

GLUPOVIAK: Én csak jót akartam, méltóságos Kormányzó úr.

Engem a Sztyopka vett rá, méltóságos Kormányzó úr.

Én nem is írtam alá, tessék megnézni, méltóságos Kormányzó úr.

Ivaska, Proska és Porfiska is aláírta, méltóságos Kormányzó úr, azokat mért nem hozták be?

Elég nagy a tömlöc, méltóságos Kormányzó úr, lesz benne elég helyünk?

(A kormányzósági épület előtt)

TÖMEG: Al-jon-kát! Al-jon-kát! Add ki! *(Ütemesen ismétlik.)*

ALJONKA: Bújtass el, brigadéros! Ne adj ki nekik! *(Ajtó csapódik)* Szánjátok meg, vitéz urak! Szánjátok meg fehér testemet!

TÖMEG: Boszorkány!

ALJONKA: Ti is tudjátok, hogy erőszakkal hurcolt el a férjemtől.

TÖMEG: Te hoztad az aszályt a városra! Boszorkány! A harangtoronyba vele!

(Zuhanás)

FERDISENKO: És az ebek eszik meg Jézabel testét...

(Menetelő század, trombita)

Pétervár csak küldött katonát. Akkor most már rend lesz.

(Időmúlás)

FERDISENKO: No, barátocskáim, gondoltam valamit.

POLGÁRMESTER: Aztán mit, Pjotr Petrovics?

FERDISENKO: Azt, uramöcsém, hogy utazni fogok.

FŐKAPITÁNY: A Krisztus áldja meg, Pjotr Petrovics, mire volna jó az efféle csavargás? Gonosz a világ, nem jobb itthon?

FERDISENKO: Jó itthon, megvagyunk magunk között, én meg ti, a testület. De unom már a peccés köntösömet. Díszegyenruhában akarok kimenni a világ elébe.

TISZTIORVOS: Aztán hova utazna, Pjotr Petrovics?

FERDISENKO: Körbeutaznám a rám bízott kormányzóságot. És akkor kövérek lesznek a földek, bővizűek a folyók, felvirágzik az állattenyésztés, messze visznek az országutak, része leszünk a világkereskedelemnek.

TITKÁR: Igen ám, bátyuska, Pjotr Petrovics, de a glupovi kormányzóság mindösszesen a város meg a marharét.

TISZTIORVOS: Bár a marharét igazán tekintélyes méretű.

FERDISENKO: Akkor a marharétet fogom beutazni. Dolgozzátok ki a marsrutát, uramöcsém!

TITKÁR: A marharét keleti sarkában lesz a Keleti tartomány. Ott egy napot tölt a brigadéros. Másnap átszeli a térséget, és eléri a Nyugati tartományt. Ott ismét egy napot tölt. Majd enyhe körívben megközelíti és eléri a Középső tartományt. Egy nap után pedig az utazás véget ér.

FŐKAPITÁNY: A tartományok lakosságát utcánként kijelölöm és kivezényelem.

TITKÁR: De mindenkit csak arra az egy napra. Ne legyen kavarodás!

FŐKAPITÁNY: Gondom lesz rá.

POLGÁRMESTER: Aztán készüljenek is valamivel. Zene lesz?

TITKÁR: Dobok és cintányérok biztosan.

FŐKAPITÁNY: Vagy kondérok és vassfödők.

POLGÁRMESTER: Ének? Vers?

TISZTIORVOS: Lehet. De az étel-ital fontosabb. A brigadéros szereti a hasát.

(Kondér-födő zenebona)

GLUPOVI 1: Isten hozta, Pjotr Petrovics atyuskánkat a Keleti tartományban.

(Kórus: Isten hozta!)

GLUPOVI 1: Szívből jövő tiszta szándék, Atyuskánknak szánt ajándék.

FERDISENKO: Hadd lám, mit szántatok nekem.

GLUPOVI 2: Egy meszely szózott tokhal-ikra...

FERDISENKO: Kevés.

GLUPOVI 2: Egy tepsi szárított süllő...

FERDISENKO: Szárított!

GLUPOVI 2: Egy szép darab sonka.

FERDISENKO: Ez se friss! Több tiszteletet, barátocskáim!

GLUPOVI 1: Húsz ezüst félrubeles, önkéntes adomány.

FERDISENKO: Elfogadom. Lássuk a tartomány nevezetességeit!

GLUPOVI 1: Egy hordócska finom vodka. Egészségedre, atyuskánk!

(Isznak)

FERDISENKO: Nohát. Mi látnivalótok van?

GLUPOVI 1: A végtelen láthatár.

FERDISENKO: És az a dombocska?

GLUPOVI 2: Trágyadomb a tűzvész idejéből, benőtte a gyom.

FERDISENKO: És a föld mélyének kincsei?

GLUPOVI 1: Biztos bőven vannak, csak nem kaptunk rá engedélyt, hogy megvizsgáljuk.

FERDISENKO: Gyáva népnek nincs hazája. *(Időnként iszik)* Hol van a folyami hajózás, kérdem én. A mi folyónk egyenest a Volgába ömlik! Mért nem építtek hajókat? Kávét, cukrot kellene szállítanotok. És a bányászat? Most mondtátok, hogy kincseket rejt a föld méhe. Ha volna bányászat, lehetne pénzverdék is. De nincs. Mitől viduljon fel az én atyai szívem?

GLUPOVI 1: Húsz ezüst félrubeles önkéntes adomány. És az ebéd.

FERDISENKO: Igazatok van, remélem, felvidít. Hanem az idő borzasztó lassan telik, a nap is mintha visszafelé járna.

FERDISENKO: Derék ebéd volt, ittunk rá egyet, aludtunk rá egyet, mégsincs este. Pedig ma itt alszunk, a Keleti tartományban, így írja elő a mars-ruta. De mivel üssük el az időt?

GLUPOVI 3: Pjotr Petrovics, atyuskánk, nekem van otthon, a fészkerben egy kerekcs ágycskám, szárított borsóm is hozzá, bőven.

FERDISENKO: Ide vele tüstént!

(Ágyúcska pukkra lő, többször.)

FERDISENKO: Remek szerszám! De a trágyadombra már eleget lődöztem, nem akar valamelyiktek kiállni céltáblának?

GLUPOVI 1: Pjotr Petrovics, atyuskánk, inkább igyunk egy kis kvászt, nem jó, hogy mindig csak a vodka meg a vodka.

FERDISENKO: Jó. Hol az a kvász?

GLUPOVI 1: Bent a városban, de mindjárt szalajtok érte.

FERDISENKO: Micsoda vircsaft!

GLUPOVI 2: Addig teázgatunk, atyuskánk, Pjotr Petrovics, esetleg az ágycskával lőhetsz egyet-kettőt.

FERDISENKO: A kvászt megittuk, a vodkát megittuk, hál'istennek a napnak is vége. Észre se vettük, ránk esteledett. Tegyük el magunkat holnapra.

(Kondér-cintányér zenebona)

GLUPOVI 4: Isten hozta atyuskánkat, Pjotr Petrovicsot a Nyugati tartományban!

Szavamat: Mit kívánnak a fruskák? Éljen soká atyuskánk!

Jóságának párja nincs, éljen Pjotr Petrovics!

Szeretetünk dúskeblű, nem sovány, üdvözöl a Nyugati tartomány!

GLUPOVI 4: Szívből jövő tiszta szándék, Atyuskánknak szánt ajándék.

FERDISENKO: Köszönettel elfogadom, tegyétek a többi közé a kocsiba.

Igyunk egyet, aztán mulassunk!

GLUPOVI 5: Micsoda remek kis ágyú!

FERDISENKO: Szárított borsóval működik. *(Pukk!)*

GLUPOVI 4: Hát ez az atyafi ki légyen?

FERDISENKO: Útközben fogtuk. Valószínűleg kém. Idehoztam, hogy együtt vallassuk ki.

GLUPOVI 4: Mi a neved?

PÁSZTOR: Iván.

GLUPOVI 4: Ki vagy, mi vagy?

PÁSZTOR: Pásztor.

GLUPOVI 5: Mit csavarogsz itt, a tartományban?

PÁSZTOR: Hát csak úgy.

FERDISENKO: Gyanús. Motozzátok meg!

GLUPOVI 6: Egy darabka kenyér. Egy kapcafoszlány.

FERDISENKO: Titkos levél?

GLUPOVI 6: Semmi.

FERDISENKO: Mit forgattál a fejedben, te állítólagos pásztor?

PÁSZTOR: Ne bántson, nagyságos úr.

FERDISENKO: Ki a megbízód?

PÁSZTOR: Jaj! *(Bőg)*

FERDISENKO: Tudod, hogy ki fogunk végezni?

PÁSZTOR: *(bőg)*

FERDISENKO: Tölts! Cél! Tűz!

(Pukk, Pásztor bőg, Glupoviak röhögnek.)

Akkor most ebéd, aztán csendes pihenő, aztán mulatunk vacsoráig.

(Nagydob, cintányér, hegedű)

GLUPOVI 7: Isten hozta Pjotr Petrovics atyuskánkat a Középső tartományban!

Szavalat: A lányok legszebb ruhájukban virítnak,

Csatanégyszögben állnak az ifjak,

Pjotr Petrovics atyuskánk jövetele ünnep,

Hadd érezze igaz, forró szeretetünket.

FERDISENKO *(italos érzélgősség)*: Érzem a szeretetet, gyermekeim, uram-öcséim, érzem, hogy szerettek! *(Sír)*

(Mindnyájan sírnak.)

GLUPOVI 7: Ezek az öröm könnyei, drága Pjotr Petrovics, atyuskánk!

FERDISENKO *(meghatott)*: Te miért sírsz, anyóka?

ANYÓKA: Hogyne sírnék, atyuskánk, tápláló atyánk! Az életben is sírok, a templomban is sírok, most meg íme, eljöttél közénk, drága atyuskánk!

FERDISENKO: Ez a nép igaz szeretete! Az ajándékokat tegyétek a kocsiba, a többi közé. Iszogassunk, beszélgessünk, aztán jöhet az ebéd.

GLUPOVI 7: A Középső tartomány konyhájának büszkesége: káposztaleves szózott hússal!

FERDISENKO: Állunk elébe!

GLUPOVI 7: A Középső tartomány ősi konyhájának büszkesége: tejfölös malacpecsenye. Láss hozzá, atyuskánk!

FERDISENKO: Járnom kéne egyet.

GLUPOVI 8: Hova kéne futnod, atyuskánk? Csak nem a malacpecsenye elől?

FERDISENKO: Hogy én egy malacpecsenye elől? Soha!

GLUPOVI 7: A Középső tartomány ősi orosz konyhájának büszkesége: libasült káposztával!

FERDISENKO: Előbb egy kis gyomorerősítő, (*Iszik*) aztán hurrá!

FERDISENKO: Megálltuk a helyünket... Engem szeret a nép... Az én népem... Mmm...

GLUPOVI 8: Emberek, a brigadéros megkrepált. Kaputt.

GLUPOVI 7: Majd küldenek másikat.

5.

KRÓNIKÁS: Bibircsov, Bazilisz Szemjonovics.

BIBIRCSOV: „Gondolataim, összes műveimből.

A hadsereg és a hajóhad átfogó jelenléte a föld arculatán hathatósan lehetővé teheti a régi Bizáncnak (jelenleg Isztambul) az orosz nagyhatalom védszárnyai alatt leendő visszaállítását.”

BIBIRCSOV (*mindig túl hangos, mondhatni, ordít*): A városi krónika szerint az esztelenségből egyetlen kormányzó emelkedik ki: Tyukovszkij Szemjon Konsztantyinovics. Halljam, hogyan jellemeznék!

POLGÁRMESTER: Nem szólhatna halkabban, Kormányzó úr?

BIBIRCSOV: Nem bírok.

POLGÁRMESTER: Sok kavarodás volt minálunk. Vesszőzés, botozás, korbácsolás, Szibéria...

BIBIRCSOV: Lázadások voltak?

POLGÁRMESTER: A botozás nyilvánvalóan lázadást jelent.

FŐKAPITÁNY: Ha nincs lázadás, nincs botozás. Márpedig botozás van.

TITKÁR: Tyukovszkij Kormányzó úr viszont soha nem botoztatott vaktában, csakis vizsgálat alapján.

BIBIRCSOV: És mit vizsgált?

TITKÁR: A mustártermelést és -fogyasztást.

TISZTIORVOS: A mustármag-ültetvények nyomán virágzásnak indult külkereskedelmünk, akár a mezők lilioma, becses fémeket kaptunk a mustárért, és értékes prémeket.

FŐKAPITÁNY: De a méltóságos úr utódai hagyták az ültetvényeket tönkremenni, aztán az emberek inkább káposztát ültettek, meg borsót vetettek.

BIBIRCSOV: No, majd én megmutatom nekik. Kapitány, hívassa gyűlésbe a lakosságot!

BIBIRCSOV: „A bűnösök remegjenek, a többiek engedelmeskedjenek. A polgár mindig bűnös valamiben, ezért bűnös akaratára mindig befolyást kell gyakorolni. Első rendszabály a szigorú arckifejezés, melytől a lakosság térdre hulljon. Emellett a beszéd pattogó, a járás görcsösen rángatózó legyen, a tekintet további rendszabályokat ígérjen.”

(Trombita, dob)

BIBIRCSOV: Lakosság! A mustár minden étkezéshez fogyasztandó. Mert egészséges, és segíti az emésztést. Akár a provanszi olaj, melynek fogyasztását úgyszintén ajánlom. A mustármag-ültetvények létesítését ezennel elrendelem. Valamint a vásártér kikövezését. Megértettétek, lakosok? *(Csönd)* Térdre hulltatok, ez jó. De lelkesedésnek nyomát sem látom. Ez nem jó. Végrehajtani! És vigyázat: a felbujtókat felakasztatom, megátalkodott makacskodás esetén pedig lövetek!

TITKÁR: A lakosok rendben dolgoznak az ültetvényeken.

BIBIRCSOV: Lelkesen?

TITKÁR: Azt nem mondanám, méltóságos uram.

BIBIRCSOV: Nem baj. Ellenszegülés?

TITKÁR: A sztrelec-telepen. Most is összetartanak.

BIBIRCSOV: Amennyiben?

TITKÁR: Röpcédulákon agitálnak a mustár ellen.

BIBIRCSOV: Felháborító! A mustár a felvilágosodás hordozója.

TITKÁR: Előállt egy jós azzal, hogy méltóságod a Jelenések könyvében leírt fenevad leszármazottja.

BIBIRCSOV: Primitív babonaság! Az embernek elmegy az étvágya.

TITKÁR: Széltében szavalnak egy versikét, melyben a méltóságos Kormányzó úr édesanyját is említik.

BIBIRCSOV: Miszerint?

TITKÁR: Miután nem kedvezően említik, nem jegyeztem meg a szöveget.

BIBIRCSOV: Gazemberek! Igaz: ha a Kormányzó azonnal lövetne, igen megritkítaná az adófizető lakosságot. A sztreleceket föl kell készíteni a rendszabályok befogadására. Értesítse a főkapitány urat: holnap hadgyakorlat.

BIBIRCSOV: „A szelíd rendszabályok főképpen az üdvözlésekben és a nyájas kívánságokban nyilvánulnak meg. Az aljanép mindezt igen kedveli. Ám ilyenkor feltétlenül szükséges, hogy a Kormányzó szolgálati egyenruhát öltjön, arckifejezése nyílt, tekintete jóindulatú legyen. Arcán továbbá mosoly játszadozzék.”

FŐKAPITÁNY: Úticél?

BIBIRCSOV: A sztrelec-telep.

FŐKAPITÁNY: Félóra alatt odaérünk.

BIBIRCSOV: Nem rohanunk ajtóstul a házba. Hadicselt alkalmazunk, ne is sejtsék, hogy jövünk.

TITKÁR: A vezérkari térkép, méltóságos uram.

BIBIRCSOV: Facértelep, Dunya szakadékja, Ganajka útvonalon átkaroló manővert hajtunk végre.

FŐKAPITÁNY: Század, vigyázz! Irány az egyenes, lépés indulj!

BIBIRCSOV: „Ha úgy érzed, hogy a törvénykönyv akadályként áll utadban, vedd le az asztalról, és ülj rá! Ez az intézkedés nagymértékben meg fogja könnyíteni munkádat.”

TITKÁR: Kormányzó úrnak alássan jelentem, köd van.

BIBIRCSOV: Látom. Vezényeljének álljt!

FŐKAPITÁNY: Csapat, állj, egy-kettő.

KATONA: Kém! Fegyveres kém!

(Kravál)

BIBIRCSOV: „Jó kormányzás esetén a nemesember előkelően engedelmeskedik, és udvariasan előadja észrevételeit. A kereskedő készségesen engedelmeskedik, és tisztelettel felajánlja szolgálatait. Az aljanép egyszerűen csak engedelmeskedik, és bűnösnek érezvén magát, bűnbánattal bocsánatot kér.”

(Kürtszó)

FŐKAPITÁNY: Ébresztő, legények!

BIBIRCSOV: Veszteség?

TITKÁR: Húsz fő sebesült. Nagy verekedés volt.

FŐKAPITÁNY: Kvártélyozzák be őket, rekviráljanak élelmet, szedjenek tíz fő túszt!

BIBIRCSOV: A vezérkari térkép szerint Sztreleckajáig van még egy község. Hol van?

TÚSZ: Nincs ott semmi, méltóságos úr. Volt község, de a katonák elpusztították.

FŐKAPITÁNY: Egy régebbi kormányzó részegségében lázadónak nézte.

BIBIRCSOV: Azért csak fenyítsék meg ezeket.

TITKÁR: A szabályzat szerint a túszt, megkorbácsoltatván, hazabocsátandó gyógykezelésre.

BIBIRCSOV: Fuvassanak gyülekezőt! Indulás!

BIBIRCSOV: „Amennyiben a tömeg a szigorú beszéd ellenére dacos marad, a következő rendszabály: nekirontani, kiragadni egy vagy két embert, mint felbujtót, majd némi távolságra visszavonulni, és intézkedni. Ha ez nem elég, tíz embert kiragadni, és mint lázadókkal elbánni velük, lásd fentebb.”

BIBIRCSOV: Mi ez a hegy?

TITKÁR: A vezérkari térkép szerint a Furujka.

BIBIRCSOV: Vezényeljen rohamot! Bevesszük.

FŐKAPITÁNY: Meredek a hegy, ilyen esőben nem bírják a legények.

BIBIRCSOV: Hoztunk tűzértséget, nemdebár? Ágyúzzák meg ezt a Furujkát, mindjárt elbírunk vele.

(Ágyúk, majd hurrá)

BIBIRCSOV: „Amennyiben a tömeg mintegy megcsontosodva durvaságában és megrögzöttségében kitart makacssága mellett, akkor lövetni kell. Az általános gondolat-egység jegyében képzett Kormányzók egyöntetűen intézkednek, tehát egyöntetűen lövetnek is.”

FŐKAPITÁNY: Méltóságos uram, nehéz a járás. Nem lehetséges, hogy mo-
csárhoz értünk?

BIBIRCSOV: A térképet!

TITKÁR: A vezérkari térkép, igenis.

BIBIRCSOV: Referáljon!

TITKÁR: Kaszáló, legelő, törpe cserjés.

BIBIRCSOV: Van mocsár? Nincs mocsár! Mars!

FŐKAPITÁNY: Irány az egyenes, lépés indulj!

(Mocsár-gázolás)

BIBIRCSOV: Az ágyúim! Mit csinálnak maguk? Az ágyúim! Hogy fogok ágyú nélkül kormányozni?

BIBIRCSOV: „Lázadások megfékezésekor nem annyira a kiirtásra, mint inkább a kijózanításra kell törekedni.”

BIBIRCSOV: No te pópa! Sztreleckájában vagyunk?

PÓPA: Igenis, méltóságos úr.

BIBIRCSOV: Hol vannak a lakosok?

PÓPA: Még az imént itt voltak.

BIBIRCSOV: És most? Elszaladtak?

PÓPA: Hová szaladtak volna? Biztosan elrejtőztek előled, méltóságos úr.

BIBIRCSOV: Akkor bújjanak elő! Hé, akik vagytok! Bújjatok elő!

(Sóhajok)

Hol sóhajtoztok, mocskos dögök? Katonák, felkutatni őket!

TITKÁR: És ha nem bújnak elő?

BIBIRCSOV: Gyűjtsátok rájuk a falut! Nem, nem tanácsos. Kijózanítani, nem kiirtani. Romboljátok le a kunyhóikat! Kezdjétek rögtön, itt!

(Rombolás, sóhajok, nyögések)

Előbújtok végre? Folytassátok a szomszéd házzal!

(Rombolás, nyögések)

SZTRELECEK: Irgalmazz, nagyságos úr!

BIBIRCSOV: Nohát! Megvilágosodtatok? Elfogadjátok a mustárt?

SZTRELECEK: Elfogadjuk, méltóságos úr.

BIBIRCSOV: Jó. Akkor mondjátok meg, ki szerezte az én szeretett anyukámról azt a sértő költeményt?

(Sóhajok)

SZTRELECEK: Állj elő, Fegyka!

FEGYKA: Én voltam, kegyelmes úr.

BIBIRCSOV: Hát te vagy az? Nem lehet mindenkit felkoncolni, érted? De vezekelni fogsz. Minden héten szerzel egy költeményt, amelyben az én szeretett anyukám emlékét dicsőíted, és a költeményt minden alkalom-

mal elhozod nekem. – A tudatlanságot eltiportuk, a felvilágosodás mustármagját elplántáltuk. Hajtsák be az adóhátralékot két és fél rubel értékben.

FŐKAPITÁNY: És a hadizsákmány, méltóságos uram?

BIBIRCSOV: Szolgálják ki magukat a vitézek illendően.

BIBIRCSOV: „Ma, szeptember 17-én, háromórás nehéz, de diadalmas hadjárat után bekövetkezett a forrón epedett, örvendetes esemény. A házak kőalapzatának fontosságát mindenki, mindenütt elismerte. Egy csepp vért sem kellett a veszteséglistára írni: az ellenállás fészke, Ganajka község a lángok martalékául vettetett, de a lakosságot időben evakuáltuk.”

POLGÁRMESTER: Követségbe jöttünk hozzád, atyuskánk. Mutasd meg nekünk a célt!

BIBIRCSOV: El innen, felforgatók, lázadók!

POLGÁRMESTER: Hogy volnánk mi lázadók?

TISZTIORVOS: Ha megmagyaráztad volna, miért helyes a faházakat kőalapra építeni, nem kellett volna felgyújtanod Ganajkát. Egyetértésre jutottunk volna háború nélkül.

BIBIRCSOV: A Kormányzó iránti bizalom abban áll, hogy ellentmondás nélkül teljesítitek azt, amit nem értetek. Ha érteni akarjátok, akkor nem bízok bennem, tehát lázadók vagytok.

POLGÁRMESTER: De mi nem akarunk lázadni! Inkább elviselünk egy mérsékelt hatályú botozást, csak szabadíts fel bennünket, kegyes atyuskánk, áruld el, mi a következő célkitűzés.

BIBIRCSOV: Keressétek az új kiáltványomat!

POLGÁRMESTER: Hová fogod kifüggeszteni, atyuskánk?

BIBIRCSOV: Nem mondom meg. Keressétek!

FŐKAPITÁNY: Nem tudnád nappal kiragasztani, méltóságos urunk?

BIBIRCSOV: Eszemben sincs! Fáradozzatok!

BIBIRCSOV: „Felsőbb hatóságnál kezdeményeztem Academia Glupoviensis alapítását. E cél érdekében, mely városunk hírnevét birodalom-szerte öregbítendő, minden lakos köteles fél rubel külön kontribúciót adományozni. Ellenszegülők megbüntettetnek.”

BIBIRCSOV: Befolyt a különadó?

TITKÁR: A kereskedők már befizették, a belső városból is érkezget.

BIBIRCSOV: A külvárosok?

TITKÁR: A facértelepiek panaszkodnak, hogy nem értik a kiáltványt. Az egyetlen írni tudó lemásolta méltóságod kiáltványát, de a kontribúció szóba belezavarodott...

BIBIRCSOV: És revolúciót írt?

TITKÁR: Azt talán nem, de valami zagyvaságot.

BIBIRCSOV: Lázadás! Lázadás! Hívassa a főkapitányt!

TITKÁR: Igenis.

BIBIRCSOV: Ezt megkeserülöd, Facértelep!

FELSŐBB HATÓSÁG: „Az ismeretes külhoni események ismeretében gondosan ügyeljen arra, hogy eme gyógyíthatatlan szellemi métely minden eszköz felhasználásával kiirtassék. A glupovi akadémia alapítása iránti kérelmét elutasítom.

Kelt Szentpétervárott, 1794 június havában.”

BIBIRCSOV: A legjobbkor jártam el Facértelep ellen. Miután a különadó, úgy is mint kontribúció befolyt, gyűjtőfogházat építünk belőle. Kiirtjuk a francia szellemet!

TITKÁR: Az adófizetési fegyelem állapota aggasztóra fordult. Alig folyik be valami.

BIBIRCSOV: A kereskedők?

TITKÁR: Siránkoznak, hogy a mustármag eladhatatlan.

BIBIRCSOV: Hogyhogy? Rekordtermés volt!

TITKÁR: Azt mondják, hogy éppen azért. Hogy a piac, vagy mi.

BIBIRCSOV: Lázadás! Francia revolúció! A főkapitányt, azonnal! Rájuk gyűjtöm ezt az átkozott várost! Rájuk gyűjtöm! (*Megüti a guta.*)

TISZTIORVOS: Őméltósága, Baziliszka Szemjonovics nincs többé.

POLGÁRMESTER: Majd küldenek másikat.

KRÓNIKÁS: Zsivánov, Onofrij Ivanovics, volt udvari fűtő:

Azokat a köveket, melyekkel elődei az utcákat kikövezték, fölszedette, és a szomszédos kormányzóságokban értékesítette. A meggyőzésnek oly mértékben híve volt, hogy Glupov egyetlen lakosa sem tudott mutatni a testén olyan pontot, melyet korbács nem ért. Kizárólag a fogház tatarozását engedélyezte. Elrendelte az általa megszabott fejadagon felüli élelmiszerek beszolgáltatását, majd azt is a szomszédos kormányzósá-

gokban értékesítette, magánpénztára javára. Négy év után leváltották és áthelyezték.

6.

Mikaladze, Xavér Georgijevics, cserkesz herceg.
(*Kisebb tanácssterem*)

MIKALADZE: Miért méltóztatnak vetkőzni, uraim?

POLGÁRMESTER: Testületi ülés előtt fenyítés jár nekünk.

MIKALADZE: Ma nem jár.

FŐKAPITÁNY: Se korbács, se bot?

MIKALADZE: Egyik sem.

TISZTIORVOS: Még vesszőzés se lesz?

MIKALADZE: Vesszőzés sem. Öltözzenek föl, esedezem ! Bátorkodom megjegyezni, egyenruháik állapota megbotránkoztató. A városi tisztségviselők külseje legyen megnyerő.

TITKÁR: Rég nincs pénzünk új ruhára.

TISZTIORVOS: Ennivalóra is alig. A Kormányzó úr minden fejadagon fölüli élelmiszert begyűjtött.

MIKALADZE: Hová? Ha szabad kérdeznem.

FŐKAPITÁNY: A depó-raktárba. Ha még el nem adta.

TITKÁR: Nem adta el. Már nem volt rá ideje.

MIKALADZE: Bátorkodom megjegyezni, hogy a város kormányzója én vagyok. Azt a raktárat szíveskedjenek kinyitni, s az élelmet családonként kiosztani.

POLGÁRMESTER: De abból borzasztó nagy bajunk lesz.

FŐKAPITÁNY: Ne haragudjék, méltóságod, félünk.

TITKÁR: Nagyon félünk. Glupovban mindenki fél.

MIKALADZE: De a mocskos kurva életbe... Pardon. Ismételten van szerencsém közölni, a fenyítések foganatosítását időlegesen beszüntetem.

POLGÁRMESTER: Milyen időlegesen, méltóságos uram?

MIKALADZE: Amíg maguk félnek. Majd ha tisztességesen méltóztatnak táplálkozni és öltözködni, fontolóra veszek bizonyos kötelező rendszabályokat. Addig viszont engedelmükkel a rendeletek alkotását is felüggesztem.

MIKALADZE: „A kormányzók megnyerő külsejéről. Essai.
Alak, végtagok, arc, hang. Egyenruha.

A kormányzónak gyakran kell bizalmas jellegű érintkezést folytatni a női nemmel. A női nemen keresztül a gyakorlott kormányzó minden időben tudomást szerezhet alárendeltjeinek minden titkos mozdulatáról. Én a magam részéről ezt a módszert a gyakorlatban kipróbáltam, és tanúsíthatom, hogy néhány nappal ezelőtt ez úton lepleztem le egy kerületi rendőrkapitány üzelmeit, akit aztán megfosztottam hivatalától. Az ingatag női nem meghódításakor a kormányzónak az elszigeteltséget kell keresnie; ez irányú tevékenységét a világért sem szabad fülek és szájak martalékául kiszolgáltatnia.”

KRÓNIKÁS: Mikaladze herceg megnyerő külsejű férfiú volt, és szenvedélyesen rajongott a női nemért. Következésképp örömdetesen növelte Glupov lakóinak számát. Nyolc év kormányzás után hunyt el erőkiműlésben.

7.

Benevolenszkij, Feofilakt Irinarhovics, államtanácsos.

BENEVOLENSZKIJ: Gyermek- és ifjúkorom óta egy cél vezérel: a törvényalkotás. Erre glupovi kormányzói méltóságom és államtanácsosi előéletem kiválóan alkalmassá tesz.

TITKÁR: Méltóságod átnézte a rendelet-tárat, tehát nagyon jól tudja, hogy erre nincs mód.

BENEVOLENSZKIJ: Dehát Ferdisenkó az Aljonka nevű asszony férjét megkorbácsolta, bebörtönözte, megbélyegeztette, Szibériába vitette...

TITKÁR: ...és Bibircsov három rubel adóhátralékért porig égette Ganajkát.

BENEVOLENSZKIJ: Én csak jóakarató törvényeket akarok alkotni, a nevem is mutatja.

TITKÁR: Törvény nélkül gazemberséget is csinálhat. Amit csak akar. De sem Ferdisenkó, sem Bibircsov nem alkotott törvényt soha. Törvényt írni nem lehet.

BENEVOLENSZKIJ: A főhatósághoz fogok folyamodni.

TITKÁR: Azt lehet.

BENEVOLENSZKIJ: „Glupov városába érkezvén azt találtam, hogy a törvények világító szövetneke hiányában a lakosok az éji sötét közepette börtörkálnak. Kérem méltóságokat, tétessék lehetővé nékem mint kormányzónak, miszerint mihamar magam-kitalálású törvényeket alkossak.

Elsőrendű törvényekre gondolni se mernék, de másod- és harmadrendűekre igen.”

FÓHATÓSÁG: „1. Amennyiben tetemes számú területen a kormányzók másodrendű törvényeket kezdenének alkotni, nem származnék-e ebből hátrány az Orosz Birodalom rendszerére?

2. Amennyiben a kormányzóknak engedélyoznánk a másodrendű törvényalkotás jogát, nem kell-e majd a falusi bíróknak is engedélyezni, hogy harmadrendű törvényeket alkossanak?”

BENEVOLENSZKIJ: Ezek szerint elutasítottak. Kár.

(Hálószoza, szereplők illedelmes negligzében)

BENEVOLENSZKIJ: Tudja, Marfa Tyerentyevna, galambom, én csak jobb híján foglalkozom ezekkel a vallási dolgokkal. Persze ez sem érdektelen. Teszem azt Kempis Tamás. De imitatione Christi... Hogy fordítsa az ember? „De” az rendben van. „Christi” az is rendben van. Krisztusnak a valamijéről. De mijéről? Utánzásáról? Mert az imitáció azt jelenti, tudja, kedvesem...

RASZPOPOVA: Hogy maga milyen tudós ember, Feofilakt Irinarhovics...

BENEVOLENSZKIJ: Netán Krisztus majmolásáról? Nem, talán mégsem. De hogy egyik szavamat a másikba ne öltsem, a törvényalkotás lenne az én igazi hivatásom.

RASZPOPOVA: Nem lehetne, hogy csak úgy magának alkossa a törvényeket, szívem, Feofilakt Irinarhovics?

BENEVOLENSZKIJ: Nem lehet, galambom, Marfa Tyerentyevna. Ezek az emberek nem lehetnek boldogok, ha semmilyen törvény nem sarkallja őket. Hízhatnak, híznak, de boldogtalanok. Mennyivel boldogabbak lennének, ha én engedélyt kapnék rá, hogy naponta legalább egy törvényt kibocsássak. Adjon még egyet abból a húsos-gombásból, galambom.

BENEVOLENSZKIJ: „1. sz. törvény. Minden polgár megfontoltan járjon. Az adóbérlő szolgáltatassa be köteles ajándékát.” Lemásolom, kiszórom. Negyven példány elég lesz.

ADÓBÉRLŐ: Méltóságos uram, én voltaképp magamtól is hajlandó lettem volna.

BENEVOLENSZKIJ: Mikor?

ADÓBÉRLŐ: Lehetőség szerint.

BENEVOLENSZKIJ: Az ilyen kifejezés nem szól az embernek sem az eszé-
hez, sem a szívéhez. A törvény a világos beszéd.

ADÓBÉRLŐ: Akkor mennyi legyen? Évi háromezer?

BENEVOLENSZKIJ: Megfelel.

ADÓBÉRLŐ: Ezt tekintjük a törvényes összegnek.

BENEVOLENSZKIJ: Amíg a törvények változást nem idéznek elő.

BENEVOLENSZKIJ: „2. sz. törvény az előírással lepénysütésről.

a. Ünnepnapra mindenki süssön lepényt. Sütés hétköznap is eszközöl-
hető.

b. A töltelék az eszközlő anyagi helyzete szerint lehet: 1. hal, 2. mar-
hahús, 3. káposzta, 4. egyéb.

c. Vaj és tojáskenet felrakása után a lepény kemencébe teendő, és ott
tartandó, amíg meg nem pirul.

d. A kemencéből történt kivétel után a lepényből egy ízletes darab kivá-
gandó, és ajándék gyanánt elhozandó.

e. Mindezek elvégeztetvén, a lepény elfogyasztandó.”

Kiadós törvény, elég lesz húsz példány.

GLUPOVIAK: Atyuskánk biztosan szereti a húsosat.

A herceg idejében nem volt szokás, de hát nem is volt az rendes orosz
ember.

Nagyobb öröm, ha mi adhatunk.

Mindenki jobban jár.

RASZPOPOVA: Alkotott új törvényt a napokban, Feofilakt Irinarhovics,
kedvesem?

BENEVOLENSZKIJ: Alkottam. A babérlevél hasznáról.

RASZPOPOVA: Nagyon jól megy magának ez a törvényalkotás, galambom.

BENEVOLENSZKIJ: Én is érzem, Marfa Tyerentyevna, szívem. Olyannyira,
hogy immár egy alkotmány kidolgozását fontolgatom.

RASZPOPOVA: Az valami masinéria?

BENEVOLENSZKIJ: Törvények összefüggő masinériája, édesem, nem afféle
gépezet, mint a szövőszék. Mondhatni, törvények szövődéke.

RASZPOPOVA: Uramisten, Feofilakt Irinarhovics, a maga esze, kedvesem,
mint a tűz.

BENEVOLENSZKIJ: Az állampolgári kötelességek és jogok összefoglaló gyűj-
teménye. Mert mik a kötelességek?

RASZPOPOVA: Tisztelni a felsőbbiséget. Elmenni vasárnap a templomba.
BENEVOLENSZKIJ: Leróni az adót. Ésatöbbi, ésatöbbi. Igen ám, de a jogok. Adjon egy pirogot, Marfa Tyerentyevna, drágaságom. A húsból. A jogok...
RASZPOPOVA: Hát, hogy mindenki nyugton legyen. Gondolom.
BENEVOLENSZKIJ: Ki-ki a maga otthonában, elégedett lélekkel nyugton legyen. Avagy megnyughasson.
RASZPOPOVA: És ne csináljon galibát.
BENEVOLENSZKIJ: Persze ez egy kicsit rövid. Bár ha nagyon kiterjeszteném ezeket a jogokat, maguknak a glupoviaknak volna nyomasztóan nehéz. Adjon még egy hússat, galambom.
RASZPOPOVA: Ó, Feofilakt Irinarhovics, lángeszű kedvesem!

BENEVOLENSZKIJ: „Szabályzat úgy is mint alkotmányvázlat.
1. A kormányzó legyen jószívű.
2. Aki eljön hozzá, hallgassa meg, ne kezdjen rögtön ordítózni meg verekedni.
3. Aki vétséget követ el, nem kell azonnal megvesszőztetni, csak gondos vizsgálat után.
4. Kivégeztetni, száműzni vagy egyéb módon fogyasztani a lakosságot csak óvatosan szabad, nehogy az efféle apasztás veszteséget okozzon az orosz államkincstárnak.
5. Népi multságokon vagy csődületek alkalmával nem kell a lakosokat zaklatni. Az arcon üljön elnéző mosoly, nehogy a vigadozók rémületbe essenek.”

RASZPOPOVA: Mondja, galambom, Feofilakt Irinarhovics, milyen ember az a Napóleon?
BENEVOLENSZKIJ: Sejtelmem sincs, én soha nem láttam.
RASZPOPOVA: Szerintem dicsőségesen daliás férfi. Nem akar a mi földünkre látogatni?
BENEVOLENSZKIJ: Már miért akarna, Marfa Tyerentyevna, drágaságom?
RASZPOPOVA: Úgy hallottam, nagy barátja a mi cár atyuskánknak. Együtt agyabugyalják a németet.
BENEVOLENSZKIJ: Látja, kedvesem, ez meglehet.
RASZPOPOVA: Akkor erre is kerülhetne, mifelénk. Olyan gusztusom támadt rá! Mit nem adnék, ha színről színre láthatnám!

BENEVOLENSZKIJ: Ostobaság! Már megbocsásson, Marfa Tyerentyevna, drágaságom.

RASZPOPOVA: Miért? Maga, drága Feofilakt Irinarhovics, gyönyörű beszédet mondana neki latinul, hiszen tudós ember. Én pedig megkínálnám. Hisz az én pirogomnak párja nincs.

BENEVOLENSZKIJ: Már ez igaz. Adjon is egy káposztásat, galambom!

BENEVOLENSZKIJ: „Napoleon Bonaparte imperátornak. Főhadiszállás.

Amennyiben Méltóságod, rebus hic stantibus, birodalmunkba látogatna, tisztelje meg szerény municípiumunkat, Glupovot, ahol szerető szívek fogadnák.

Servus humillimus, Benevolenski Feofilakt, gubernátor, 1811. október havában.”

KRÓNIKÁS: 1811 novemberében Benevolenszkij volt kormányzó Napoleon Bonaparte iránti gyanús rokonszenvét a kiküldött különbizottság kivizsgálta, és nevezettet vétkesnek találván, száműzetésre ítélte.

8.

Ragyásov, Iván Pantyelejevics, törzstiszt, alezredes.

RAGYÁSOV: Nos, testületi urak, éljünk békességben. Ti ne bántsatok engem, én se bántlak titeket. Szántsatok, vessetek, egyetek, igyatok, ha gyárat alapítottok, azt se bánom, gyarapodjatok! Felőlem szobrot is állíthattok, nem fogom megtiltani. Csak a tűzre vigyázzatok, a Joisten áldjon meg, mert a tűz: veszedelem.

POLGÁRMESTER: És törvényeket se fogsz alkotni?

RAGYÁSOV: Én egyszerű ember vagyok, nem azért jöttem, hogy törvénykezzek. Az én kötelességem arra ügyelni, hogy a törvények épségben maradjanak, és ne hányódjanak szanaszét az irodában. A régi törvényeket szeretem, az újakat ki nem állhatom.

FŐKAPITÁNY: Csak azért mondtuk, amit mondtunk, atyuskánk, mert a miatt a Benevolenszkij miatt ugyan kijutott nekünk. Nehogy aztán miattad is ránk húzzák a vizes lepedőt.

RAGYÁSOV: Én nem vagyok liberális, sose voltam. Egyenes ember vagyok, katonaelem, megvan a haditervem: pihengetni, gyarapodni.

TISZTIORVOS: De ha bálba hívunk, atyuskánk, ugye eljössz?

(Báli zene)

POLGÁRMESTER: Nem táncolsz, atyuskánk?

RAGYÁSOV: Lehet, hogy az én helyemben sokan rohamra vágat vezetelnének, de én nem lelek örömet a rohamban.

POLGÁRMESTER: De a gyarapodásban csak örömet leled.

RAGYÁSOV: Már amikor ideértem, szépecskén volt vagyonom. Parancsnok voltam, nem tékoztam, szereztem. Ti pedig, barátaim, tovább gyarapítjátok: gabonával, ezüst rubellel, bankóval. A ti bőségtekből nekem is jut.

TITKÁR: Hogyne jutna, atyuskánk! A nap is akkor süt, az eső is akkor esik, amikor kell. Szépen teremnek a földek, a kertek, még a méhek is megsaporodtak, annyi mézünk van, a szomszédba is szállítunk jó pénzéért.

RAGYÁSOV: Egészségünkre!

NEMESI MARSALL: Megbocsásson, méltóságod, milyen pomádét használ a hajára?

RAGYÁSOV: Amilyet bárki más. Egyszerű ember vagyok, nem liberális.

NEMESI MARSALL: Távol legyen még a gondolat is! Csak feltűnt, hogy milyen kellemes illata van. Engedelmet az alkalmatlankodásért. *(El)*

POLGÁRMESTER: A nemesi marsallunk.

FŐKAPITÁNY: Nem egy lángelme.

TISZTIORVOS: A legnagyobb haspók. Olyan ínycenc, hogy párja nincs. S a szaglása! Járja a várost, és az ügyesebb polgárasszonyok konyhájából kiáradó illatokból hiba nélkül megmondja, milyen fűszert használnak.

RAGYÁSOV: Sajátlagos.

(Vadászat)

POLGÁRMESTER: Az én vizslám se kutya, haha, de a te két agarad, atyuskám, prima vadász.

FŐKAPITÁNY: Mindjárt hajtják a nyulakat, nem akarsz egyet lőni?

RAGYÁSOV: Én nem vettem részt ütközetekben, de a parádékon rendkívül megacélosodtam. Viszont lődözni nem kívánok. Majd fog nekem nyulat az én két agaram.

NEMESI MARSALL: Szerelmetes méltóságos uram, hadd csókolom azt a drága feje búbját, oly drága, édes, illatos... *(Elalél)*

TISZTIORVOS: Ez az ember elájult. Lázroham? Lázroham. Vigyék az árnyékba, megvizsgálom alaposabban.

RAGYÁSOV: Minek nézte ez a szerencsétlen a fejemet?

POLGÁRMESTER: Megbocsáss, atyuskánk, érthetetlen, hogy egyesek mire nem vetemednek. Érthetetlen.

(Díszebéd)

POLGÁRMESTER: Ez a harmadik fogás, atyuskánk, ez a malac-fejhús tejfölszen: mennyei.

RAGYÁSOV: Megint itt ez az ember. Mit akar?

FŐKAPITÁNY: Intézkedjek...?

NEMESI MARSALL: Csak egy darabkát, drága méltóságos...

RAGYÁSOV: Magánál kés van!

NEMESI MARSALL *(egyre vadabb szexuális izgalomban)*: Mert akarom! Mert kell nekem!

RAGYÁSOV: Hát adok a magaméból...

NEMESI MARSALL: Igen, a magáéból! Adja! Adja!

RAGYÁSOV: Hagyjon! Ne bántson! A fejem! *(Rövid küzdelem után meghal.)*

NEMESI MARSALL: Szívecském! Ó! Mennyei! Ez az íz! Még! Még egy szelletet! Puha, mint a vaj!

FŐKAPITÁNY: Kannibál! Letartóztatom!

NEMESI MARSALL: Még! Még! Börtön, Szibéria, mit bánom én! Mmm! Isteni!

TISZTIORVOS: Nem kannibál. Az egész koponya disznósajtból volt.

POLGÁRMESTER: Majd küldenek másikat.

KRÓNIKÁS: Ivanov, Nyikogyim Oszipovics, államtanácsos:

Oly kis természetű ember volt, hogy semmi terjedelmes dolog nem fért el benne. Viszont épp akkortájt jöttek divatba a hosszú lélegzetű szenátusi törvények és rendeletek. Ezek egyikét meglátván, Ivanov kételkedni kezdett, hogy meg fogja-e érteni. A kétely átcsapott rémületbe; melybe a kis természetű kormányzó belepusztult.

Du Chariot, Angel Dorofejevics, vikomt, francia emigráns.

9.

(Díszebéd)

CHARIOT: Tudják, messieurs, a jog 'atalmas eszme. „Minden ember szabadnak és jogokban egyenlőnek születik és marad; a társadalmi különbségek csakis a közösség szempontjából való hasznosságon alapulnak.” Bizony mindnyájan meztelenül tétetünk a pályába. Bár nem mindegy, milyen az a pálya. 'Ogy zsákvászón-e, vagy csipkés gyolcs. Te'át az új világban bizonyos jogokat jobban illő respektálni, mint a plebs jogait. Melyek persze úgyszintén számosak.

POLGÁRMESTER: Akkor az uralkodóházak jogait jobban kell respektálni, ha jól értem méltóságodat.

CHARIOT: Jól értem méltóságomat. A Bourbon-ház jogai respektálandók.

TISZTIORVOS: Bár a plebs jogai is, ha jól értem.

CHARIOT: Persze azok is. Vannak respektálandó, és vannak még inkább respektálandó jogok. De hát ez csak une facon de parler.

FŐKAPITÁNY: Hogy ízlik a menü, méltóságos uram?

CHARIOT: Délicieux.

TISZTIORVOS: A békacombot kifejezetten méltóságod kedvéért szervíroztuk.

CHARIOT: Merci, merci. De miért 'ajigálják a kenyeret egy-két arapás után az asztal alá?

FŐKAPITÁNY: A kenyeret egye meg a disznó. Mi majd a disznót esszük meg, és benne megesszük a kenyeret is.

CHARIOT: Sont-ils betes, ces gentilhommes de Gloupoiff!

CHARIOT: La belle, si tu voulais, la belle, si tu voulais,
Nous dormirions ensemble, nous dormirions ensemble.

FŐKAPITÁNY: Lefordítaná méltóságod? Nem mindnyájan értünk franciául.

CHARIOT: Szép, a akarnád, szép, a akarnád, együtt aludnánk, együtt aludnánk.

FŐKAPITÁNY: Talán inkább hálnánk, nem?

CHARIOT: Együtt álnánk – így kell mondani?

TISZTIORVOS: Így, így. De jó nótákat tud méltóságod.

CHARIOT: Abban hiba nincs. Abban sincs, 'ogy én megfogadtam, 'ogy a kormányzásba so'a nem avatkozom bele. 'Anem egy furcsaságot mégis megemlítek. A minap 'ordárnak öltözve sétálgattam, és úgy találtam, 'ogy a földeken nem dolgozik senki.

POLGÁRMESTER: Nézze meg, méltóságod, micsoda jólétben élünk. Tekintse ezt az asztalt: dúskálunk a javakban. Nem szántunk, nem vetünk, mégis lesz termés. Majd kimegyünk aratni.

(Spontán népgyűlés)

ARHIPUSKA: Ne higgyetek a papoknak! Ne higgyetek a papok istenének!

GLUPOVIAK: Mindig ugyanaz a templom, mindig ugyanaz a prédikáció – unalmas!

Van nekünk régi, jó istenünk nem is egy.
A levéltárban őrzik őket.

TÖMEG: A levéltárba! A levéltárba! *(Csődület)*

(A kormányzósági épület előtt)

POLGÁRMESTER: Ésszel éljünk, emberek!

FŐKAPITÁNY: És tartsunk rendet.

POLGÁRMESTER: Tehát. Közakarattal elhatároztuk és elrendeltük, hogy a város nemesi és kereskedői Perun istent fogják tisztelni, a népbeliek pedig Volosznak áldoznak.

(Lelkesedés)

A szertartások rendjét a hívek közösségére bízuk.

(Lelkesedés)

CHARIOT: Sont-ils bêtes ces gens de Gloupoiff!

KRÓNIKÁS: Du Chariot vikomt a kiküldött különbizottság tüzetes vizsgálata során leánynak bizonyult. 1821-ben kitoloncolták a birodalomból.

A befejező részt októberi számunkban közöljük.